

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

Dubium I. De Sacrificio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

DVBIVM I.

De Sacrificio, quid, & quotuplex sit, & cui offerendum &c.

S. Thom. 2. 2. q. 85. aa. 4.

Sacrificium inde dictum, quod aliquid *sacrum* fiat, iuxta S. Thomam cit. q. 85. a. 3. ad 3. et si late quandoque & improprie pro quolibet opere, seu actu in Dei cultum relato accipitur; quomodo in scriptura dicitur *sacrificium laudis*, Psalm 49. v. 23. alibi sacrificium vocatur *spiritus contribulatus* siue interna cordis contritio Psalm 50. v. 19. item *beneficentia & communionis*, seu eleemosynæ actus, quibus velut *hostijs promeretur Deus*, Heb. 13. v. 16, Philipp. 4. v. 18. item debita corporis disciplina & castigatio Rom. 12. v. 1. ubi Apostolus ait: *Obsecro vos fratres, per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem &c.*

In presenti tamen sacrificij nomen iuxta eundem S. Thomam ibidem in corp. stricte & proprie accipitur, pro peculiari quodam actu externo divini cultus, ad quem proprium & peculiare *Sacerdotis* ordinatur officium; & à quo etiam ipse Sacerdos est, & dicitur, iuxta Apostolum Heb. 5. v. 1. *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur, in his, quæ sunt ad Deum; ut offerat dona & sacrificia pro peccatis.* Quo sensu etiam Psalm, 50. v. 18. dicitur: *Si voluisses sacrificium, dedissem virgine.* Et Oleez 6. v. 6. ac Matthæi 9. v. 13. *Misericordiam volo, & non sacrificium.* Similiter Augustinus quamvis lib. 10. de civit. cap. 6. afferat, *sacrificium verum esse omne opus, quod agitur, ut sancta societas inhereatur Deo;* tamen ibidem lib. 8. cap. 27. ait, *unum esse quod Deo offertur sacrificium Christianorum.*

De quo sacrificio, hoc modo spectato, quaeritur primo, quid sit, & quomodo definiatur. Respondeo, varias à varijs adferri definitiones, quæ tamen ipsa omnes in idem recidunt. Etenim I. iuxta S. Thomam 1. 2. quaestione 25. art. 1. & 2. defini potest; *Externus Religionis actus, uni Deo debitus, quo per immutationem rei alicuius testificamur, ipsum esse & primum creationis principium, & ultimum beatitudinis finem, adeoque supremum rerum omnium Dominum.*

II. Gregorius de Valentia q. 4. de relig. pun. 1. ita definit: *Externum officium, quo res aliqua hoc ipso offertur Deo, quod ad eius Maiestatem recognoscendam, atque etiam ad internam mentis devotionem & servitutem erga Deum, tanquam rerum omnium Dominum protestandam, certo ritu ac ceremonia conficitur seu immutatur.*

III. Bellarminus lib. 1. de Missa cap. 7. ita definit: *Oblatio externa facta soli Deo, qua ad agnitionem humana infirmitatis, & professionem divina Maiestatis, à legitimo ministro, res aliqua sensibilis & permanens ritu mystico consecratur, & transmutatur.*

IV. Suarez 3. part. tom. 3. disput. 80. sect. 6. his verbis definit: *Oblatio facta Deo per immutationem alicuius rei, in signum legitime institutum divina excellentiæ & reverentiæ.* Seu ut idem addit: *signum*

sensibile, ad divinam excellentiam, & cultum illi debitum immediate significandum impositum.

Quæ definitiones, vti & cætera, quæ ad sacrificij rationem pertinent, vt distinctius cognoscantur, Notandum est primo, sacrificium in genere, vti etiam sacramentum, esse quasi quoddam compositum artificiale, seu morale, ex ratione signi ex instituto, tanquam formâ quadam, & actione seu ritu, velut materia ac re substrata significationi constans, vt notavit etiam S. Thomas hic q. 85. a. 1. ex communi, & docuit iam olim Augustinus lib. 5. de civit. cap. 5. vbi ait: *Sacrificium visibile inuisibilis sacrificij* (subiectionis videlicet erga Deum) signum esse. Ratio est. Nam quia alioquin actus sacrificandi, v.g. mactatio ovis, bouis &c. si materialiter & secundum se nudè spectetur, nihil habet, quod ad gloriam Deo conciliandam faciat, accedere debet peculiaris eiusdem rei significatio: quam quia res ex sua natura non habet, necesse est habere ex institutione seu divina, vt in lege Mosaicâ & Evangelicâ, seu vt in lege nature accidit, humana, vt docet idem S. Thom. cit. art. 1. ad 1.

Quæ quidem institutio est gentium moribus publica requiri solet, vt notant Bellarminus lib. 1. de Missa cap. 2. & Henriquez libro 9. cap. 1. num. 1. absolute tamen & physice nihil obstat, esse priuatam, vt docet Suarez loc. cit. sect. 4. Ratio est; quia ea re, nec cæteris quidquam præiudicatur; nec vlla iurisdictioni exercetur; nec omnino fit aliquid rationis naturalis vim excedens; idque re ipsa in sacrificio Abel & Cain. accidisse, verisimile est.

Habent quidem præterea sacrificia diuinitus instituta significationem aliquam mysticam annexam, vt docet S. Thomas 1. 2. quaest. 102. art. 3. sed quæ ad communem sacrificij rationem non requirunt, nec communis est ijs sacrificijs, quæ solo arbitratu humano olim instituta fuerunt.

Notandum secundò, etiam ipsam partem materialem sacrificij, seu rem substratam significationi, qui est ipsemet oblationis ritus, duo complecti, rem videlicet aliquam externam Deo offerendam, quæ etiam ipsa sæpe absolute sacrificij nomine appellatur, Leuit. 2. v. 4. Iudicum 6. v. 18. &c. & actionem sacrificandi, qua res eadem aliquo modo immutata Deo offertur ac consecratur. E quibus res quidem oblata debet esse sensibilis, & aliquo modo permanens, ac offerentium propria, vt docent Bellarminus cit. lib. 1. de Missa cap. 6. & Henriquez lib. 1. cap. 1. numero 2. & 3. post S. Thomam in Heb. 8. Quod enim planè alienum, & nullo modo offerentis est, offerri non potest; aut si offertur, eius potius esse dicitur sacrificium, cuius est res oblata, quam immediati offerentis.

Eadem verò res oblata rursus duplex est; vna quæ se habet per modum materiae præsuppositæ actioni sacrificandi, vt olim erant ipsa animalia viua Deo immolanda &c. Altera, quæ ex ceremoniali immutatione eiusdem rei, adeoque ex actione sacrificandi resultat; qualia in iisdem sacrificijs erant animalium occisorum cadauera, cruor, ignis, fumus, nidor. &c. Quod ex communi rectè notarunt Bellarminus, Suarez, & alij, & significat S. Thomas hic q. 85. a. 3. ad 3.

Notan-

6 Notandum tertio, quod ad actionem sacrificandi attinet, eam certis quibusdam conditionibus affectam esse debere. Nam primo necesse est, aliquo modo esse sensibilem, cum sacrificium sit actus externus religionis, ut ex S. Thoma cit. q. 85. a. 1. & allatis definitionibus patet.

Secundo debet esse oblatio ipsi Deo immediate facta iuxta S. Thomam ibidem a. 2. & communem omnium sententiam. Quæ ratione à sacrificij ratione excluduntur decimæ, primitiæ, & cæteræ oblationes in Ecclesijs Christianorum consuetæ, quæ non immediate fiunt Deo, sed vel ministris Ecclesiæ, vel pauperibus. Quæ autem Dijs gentium offerebantur, non fuerunt vera sacrificia, sed *sacrilegia*, ut loquitur Augustinus epist. 49. quandoquidem constat, sacrificium ita soli Deo convenire, ut nec sanctis quidem sacrificare, fas sit, ut docet idem Augustinus libro 10. de civitate cap. 4. ubi ait: *Quis vero sacrificandum censuit, nisi ei, quem Deum aut scivit, aut putavit, aut finxit?* Et ibidem cap. 19. *Sicut orantes atque laudantes, ad eum dirigimus significantes voces, cui res ipsas in corde, quas significamus offerimus.* Sicut etiam in Republica, ut ait S. Thomas cit. artic. 2. *Summus Rector aliquo signo singulari honoratur, quod si cuiquamque alteri deferretur, offerretur in se Maiestatis.* Nec obstat quod templa & altaria videantur etiam constitui Angelis & Sanctis; cum tamen ea ad sacrificium ordinentur. Nam ut Augustinus lib. 8. de civit. cap. ult. ait: *Nou constitutum Martyribus templa, sacerdotia, sacra, & sacrificia: quoniam non ipsi, sed Deus eorum nobis est Deus. Vide Sacerdos non dicit; Offero tibi sacrificium Petre, vel Paule, sed Deo de illorum vicarij gratias agimus, & nos ad imitationem eorum exhortamur.* Non ergo ipsis Sanctis proprie, sed Deo in honorè sanctorum templa & altaria constituuntur.

7 Tertio debet eadem oblatio esse aliquo modo immutativa & consecratiua rei, quæ offertur, iuxta S. Thomam q. 85. a. 3. ad 3. & q. 86. a. 1. & communem. Sic enim distinguitur sacrificium à cæteris oblationibus etiam Deo factis; quales fuerunt olim oblatio auri & argenti ad tabernaculum, Exodi 25 & 35. item duorum minorum viduarum Lucæ 21. v. 2. item oblatio de primitiis frugum, & de primogenitis Hebræorum, Deuter. 12. v. 17. & cap. 26. v. 2. Leuitici 2. v. 12. Omne enim sacrificium est oblatio; sed non omnis oblatio sacrificium. Unde etiam simplex oblatio, iuxta Theophylactum Heb. 8. græcis dicitur *προσφορά*; sacrificium *θύσις*, quasi *μακρῶς*, vel etiã *τελετή* quasi *consumptio* siue confectio, & apud Hebræos *Zebach*, à radice *Zabach*, quod itidem *μακρῶς* significat.

Neque tamen opus est, aliam re ipsa actione esse consecratiuam, aliam immutativam, & aliam oblatiuam: sed una & eadem actio, dum rem Deo tradendi & offerendi causa immutat, simul est oblatio, immutatio, & consecratiua: quæ in hoc consistit, quod res Deo iam oblata non est amplius prophana & communis, sed quasi sacra, & peculiari ratione res Dei, ut bene notavit Suarez cit. disp. 73. sect. 5. licet Henriquez lib. 9. cap. 1. n. 2. actionem consecratiuam asserat esse diversam, ab actione immutatiua.

8 Et quidem verius est, iuxta explicatas nominum notiones, & ipsum sacrificij scopum, quo homo

perinde se Dei potestati subiectum profitetur, uti res oblata potestati & actioni sacrificantis subditur; ad verum sacrificium necessario requiri perfectam & substantialem rei destructionem, aut saltem actionem ex se destructiuam rei, uti erat etiam effusio aquæ, aut vini, dum ea Deo libarentur; uti docent etiam Chrysostomus, & Theophylactus Hebr. 8. S. Thomas q. 85. a. 3. ad 3. & q. 86. a. 1. Bellarminus lib. 1. de Missa cap. 2. & Henriquez lib. 9. cap. 1. num. 2. qualis quia nec in passere, pro leprosi sanatione dimisso; nec in capro emissario accidit Leuitici 14. v. 6. & cap. 16. v. 10. idcirco fatendum est, ea non fuisse, pprie & perfecte sacrificata.

Quicquid nonnulli dixerint, ad sacrificium sufficere aliquam immutationem accidentalem, uti etiã docet Suarez d. 73. sect. 5. exemplo, ut apparet, panis in sacrificio Melchisedech oblatus, Gen. 14. v. 18. & panum propositionis, qui & inter sacrificia computatur, & non nisi post octiduum à sacerdotibus extra templum consumebantur, Leuitici 24. v. 8. & 9 quos tamè alij rectius negant, fuisse, pprie sacrificatos: licet & in sacrificio Melchisedech, panem nõ sola fractione, sed etiã igne vel esu sacerdotis substantialiter immutatum fuisse verius est, etsi modus immutationis eiusdem in scriptura non fuerit expressus. Certe nullum apud gentiles, imo nec Iudæos, aut Patriarchas, ante legem, peractum verum & proprium sacrificium legitur, sola locali mutatione rei; utpote quæ ad finem etiam intrinsecum sacrificij non sufficiebat, ut dictum.

9 Notandum quarto, de ratione etiã sacrificij esse, ut fiat à competente ministro, ut ex communi recte docet Bellarminus l. 1. de Missa c. 7. post Augustinum l. 4. de Trinitate c. 14. Ministri autem pro diuersa ratione sacrificij, & communitatis, diuersi erant. Nam olim in lege naturæ, primogeniti quique, & familiarum principes simul etiam sacerdotes erant, ut post Augustinum, Hieronymum, & expositores in Genesim 7. & 25. ex communi docet S. Thomas 1. 2. q. 103. a. 1. ad 3. & 2. q. 87. a. 1. ad 3. idque humana determinatione, iuxta S. Thomam loc. cit.

10 Postea vero diuina institutione legis Mosaicæ, ad ministerium diuini cultus tribus Leuitica, ad sacerdotium specialiter familia Aaron destinata fuit, Nũ. 3. v. 28. Leuitici 8. v. 1. Nisi quod sacrificium agni paschalis, ante sacerdotium Aaronicum institutum, ab ipsis etiam patribus familias oblatum fuisse probabile est, ut colligitur Exodi 12. v. 3. Licet nonnulli & hunc quoque post constitutam legem, non nisi ab Aaronicis sacerdotibus oblatum fuisse existiment. Alij altarum gentium mores in constituendo sacrificij ministro fuisse.

In quo quidem certa etiam diuini cultus ac sacrificandi intentio explicita, vel implicita requiritur, sine qua ministerium illud non tam Sacerdotum erit, quam Ianitorum, aut ioculatorum, ut bene docet Suarez disp. 73. sect. 6. & dudum contra Hunnium, aliosque Prædicantes docui in examine Hunniana relationis, cap. 14. Altare vero non ad ipsam sacrificij essentiam, sed ad bene esse, & decentiam, omnium tamen gentium vsu communiter receptum pertinet, iuxta Suarez sect. 5.

11 Notandum quinto, quod ad sacrificij originem attinet, quamuis sacrificij institutio, pprie & stricte loquendo, non sit iuris ac præcepti naturalis, ut docet idem Suarez disp. 73. sect. 8. ex Anacleto epist. 2.

& Clemente Romano lib. 6. constit. Apost. c. 22. est tamen iuris gentium, atque etiam consentanea admodum iuri naturali. Si quidem naturalis ratio dicitur, Deo subiectionem & honorem conuenienti modo exhibendum, idque etiam offerendo Deo res aliquas sensibiles, in signum debitæ subiectionis & honoris, ad similitudinem eorum, qui dominis suis aliqua offerunt in recognitionem dominij.

Quo sensu intelligendus videtur S. Thomas hic q. 85. a. 1. ad 4. itemque Caietanus ibidem & Valentia q. 4. pun. 3. absolute asserentes, determinationem quidem sacrificij (tam ex parte scilicet rei oblatæ, quam ex parte oblationis, & modi offerendi) esse de iure positiuo, tamen vsum eius in comuni, esse de lege naturæ, nisi forsitan hoc potius docere voluerunt, non quidem obligationem eiusdem, sed honestatem tamen ipsa naturali ratione dicitari.

12 Quæritur secundo, quotuplex sit sacrificium. Respondeo, omnia partitione sacrificij in visibile & invisibile; in proprium & metaphoricum; in verum & falsum, quæ diuisiones omnes solum sunt analogi in analogata ex dictis: sacrificium proprie dictum varijs modis diuidi posse. Primo enim ratione originis seu causæ efficientis diuiditur sacrificium, in sacrificij legis naturæ naturali ratione institutum; legis Mosaicæ, à Deo, per Moysen institutum; & legis nouæ, à Christo institutum, vt tradit S. Thomas, 12. q. 103. a. 3.

13 Secundo ratione materiæ, seu rei oblatæ, aliæ dicebantur *victimæ* seu *hostiæ* animalium; seu à *vita* rei oblatæ, seu à *victis hostibus*: aliæ *immolationes* rerum solidarum inanimatarum, vt panis, farina, fælis, thuris, à *mola*: denique aliæ *libamina* seu libamenta, liquorum: licet hæc sæpe confundantur; & *immolari* longe frequentissime ipsis victimis tribuatur. De qua diuisione pluribus agunt S. Thomas q. 102. a. 3. Bellarminus lib. 1. de Missa cap. 4. Henriquez lib. 9. cap. 2. Suarez cit. disp. 37. sect. 7. & Sionius lib. 4. de Republica Hebræorum.

14 Tertio ratione actionis oblatiæ, partim etiam ratione finis, aliud dicebatur *holocaustum*; quod toto igne consumptum, (excepta pelle, quæ Sacerdoti cedebat, Leuit. 7. v. 8.) mere & vnice ad diuinam Maiestatem protestandam referebatur: aliud *hostia pro peccato*, seu *propitiatorium sacrificium*: aliud *hostia pacifica*, idque rursum, aut Eucharisticum siue sacrificium laudis & gratiarum actionis; aut imperatorium: ex quibus aliquid in vsum etiam Sacerdotis, partim aliorum quoque offerentium cedebat, vt pluribus declarant S. Thomas cit. q. 102. a. 3. alijque citati.

15 Quarto, ratione & rei oblatæ, & ipsius simul oblationis, aliud dicitur sacrificium *cruentum*, aliud *incrumentum*; eo quod in illo sanguis seu vita rei oblatæ funderetur, in hoc non item. Quæ diuisiones sacrificiorum etsi potissimum sacrificia Mosaicæ respiciant, quibus etiam speciatim applicantur à Philone lib. 3. de victimis, Iosepho lib. 13. antiquit. c. 3. S. Thoma 1. 2. q. 102. a. 3. & Ribera de templo lib. 4. possunt tamen, seruata proportione facile etiã alijs accommodari. Atque hæc de sacrificio generatim pro ratione instituti sufficiant. Nam de sacrificio nouæ legis, tam cruento, quàm incrumento, speciatim & ex instituto agendum est cū S. Thom. in 3. p. seu tom. 4.

DV BIVM II.

De oblationibus, primitijs, & decimis.

s. Thom. 2. 2. q. 86. & 87.

16 Quæritur primo, quid nomine oblationum intelligatur. & an necessario sint soluendæ. Respondetur sequentibus pronuntiatis. I. Etsi nomen *oblationis*, ex prima impositione, & consueto alias loquendi vfu, comune sit omnibus rebus, quæ in cultu Dei exhibentur seu offeruntur, ita vt hac ratione tam sacrificium, quàm decimas comprehendat, in præsentem tamen patulo strictius accipitur, proijs oblationibus, quæ tam à sacrificio, quam à primitijs & decimis distinguuntur, prout etiam Exodi 25. v. 2. de iisdem sermo est: *Loquere filijs Israel, vt tollant mihi primitias (late acceptas) ab omni homine, qui offeret ultro, accipietis eas.*

II. Ad huius vero generis oblationes, fieri potest vt aliqui obligentur quadruplici ratione iuxta S. Thomam cit. q. 86. a. 1. Primo, quidem, inquit, ex præcedenti conuentione, sicut cum alicui concedatur aliquis fundus Ecclesiæ, vt certis temporibus certas oblationes faciat: quod tamen habet rationem census, & sine dubitatione ex iustitia soluendum est.

17 Secundo propter præcedentem deputationem, siue promissionem; sicut cum aliquis offert donationem inter viuos, vel cum relinquit testamento Ecclesiæ aliquam rem mobilem, vel immobilem, in posterum soluendam: quæ vtique etiam ab hæredibus seu executoribus testamenti ex iustitia soluenda est, iuxta dicta disp. 4. q. 7. dub. 11.

Tertio propter Ecclesiæ necessitatem, puta si ministri Ecclesiæ non haberent unde sustentarentur; De qua re, speciatim agit Concilium Tridentinum sess. 21. de reformat. cap. 4. vbi decernitur, vt Episcopus, si necesse fuerit, compellere possit populum ea subministrare, quæ sufficiant ad vitam ditorum sacerdotum (seu ministrorum Ecclesiæ) sustentandam, quæcumque reservatione generali vel speciali, vel affectione super dictis Ecclesijs non obstantibus.

18 Quarto propter consuetudinem. Tenentur enim fideles in aliquibus solemnitatibus, ad aliquas oblationes consuetas (quales nimirum sunt oblationes illæ, quæ à fidelibus in festis solennioribus ad altare fieri consueuerunt) Tamen in his duobus vltimis casibus, addit S. Thomas, remanet oblatio quodammodo voluntaria, scilicet quantum ad quantitatem, vel speciem rei oblatæ.

Certe quidem oblationes quædam eiusmodi, ad altare, certis festiuitatibus seu temporibus, adhuc obseruari solent à fidelibus, necessarioque obseruandæ sunt, quatenus recepta consuetudine fidelium communiter seruantur, vt cum Syluestro V. Decima docet Azor tom. 1. lib. 7. cap. 38. quæst. 12. quamuis Angelus puter, esse liberæ, etiam vbi receptæ sunt.

Vnde S. Thomas hic eodem articulo 1. ad 3. docet eos, qui oblationes debitas non reddunt, posse puniri per subtractionem Sacramentorum; non per ipsum Sacerdotem, cui sunt oblationes faciendæ, ne vi-

deatur